Azadi Ka Amrit Mahotsav

GURU DEEKSHAA IAS

सम्पूर्ण - संक्षिप्त - समर्थ

CURRENT AFFAIRS गुरू

UPSC/MPSC मराठी माध्यमात तयारी करणारे विद्यार्थी यांच्या साठी

27th September 2022

FOR DAILY FREE CURRENT AFFAIRS
Follow Our Youtube Channel

Guru Deekshaa Marathi

INDEX

DAILY CURRENT AFFAIRS NOTES

27th September 2022

1. - युरोपियन युनियनच्या सामान्य डेटा संरक्षण नियमांबद्दल: 3

(i) सामान्य डेटा संरक्षण नियमनाचे उद्दिष्ट काय आहे? 3

(ii) व्यवहार करताना या कायद्यानुसार व्यक्तीला अनेक अधिकार आहेत: 3

(iii) हा कायदा कोणते कार्य पूर्ण करतो? 3

(iv) भारताला कोणते परिणाम अपेक्षित आहेत? 4

2. - आशियाई विकास बँकेचे तपशील: 5

(i) बद्दल: 5

(ii) त्यात कोण सहभागी होऊ शकेल? 5

(iii) निवडणूक अधिकार: 5

(iv) जबाबदाऱ्या: 5

3. - भारताच्या सॉफ्ट पॉवरबद्दल 6

(i) आवश्यक सॉफ्ट पॉवरची कामगिरी: 6

(ii) भारताची डिलिव्हरी फ्रेमवर्क: 6

(iii) लवचिक वित्तपुरवठा: 6

(iv) तंत्रज्ञान सहकार्य: 7

(v) अनुदान: 7

(vi) व्यापार: 7

(vii) चिंता/आव्हाने: 7

(viii) पुढे कसे: 8

(ix) इतर निधी स्रोत: 8

(x) निष्कर्ष: 9

4. – भारतातील इलेक्ट्रिक पॉवर सेक्टरचे तपशील:.. 10
(i) संबंधित अडचणी:.. 11
(ii) पुढील पायऱ्या:.. 12
संपादकीय विश्लेषण.. 14
1. मिड डे मील योजना:.. 14
(i) बद्दल: 14
(ii) उद्दिष्ट: 14
(iii) 2015 MDM नियमांनुसार:.. 14
(iv) पौष्टिक शिफारसी: 14
2. भारत पाकिस्तान संबंध: 15
(i) भारत-पाकिस्तान संबंध: 15
(ii) प्रतिबद्धता प्रयत्न: 15
(iii) सुरक्षा समस्या:.. 16
(iv) व्यापार:.. 16
(v) सिंधू जल करारावर:.. 16
(vi) लोकांमधील संबंध:.. 16
(vii) करतारपूर कॉरिडॉर: 17
(viii) सांस्कृतिक संबंध:.. 17
(ix) क्रीडा संबंध:.. 17

1. - युरोपियन युनियनच्या सामान्य डेटा संरक्षण नियमांबद्दल:

GS II

विषय→आंतरराष्ट्रीय संबंध

➢ **संदर्भ:**

- इलेक्ट्रॉनिक्स आणि आयटी राज्यमंत्री राजीव चंद्रशेखर यांच्या म्हणण्यानुसार, जगातील लोकशाहींना अखेरीस त्यांच्या इंटरनेट कायद्यात सामंजस्य करण्याची आवश्यकता असेल, ज्यांनी इंटरनेटला कोणतीही भौतिक सीमा नसल्यावर भर दिला. त्यांनी डिजिटल अर्थव्यवस्थेसाठी आगामी नियम, भारत युरोप सारख्या डेटा संरक्षण आवश्यकता का स्वीकारू शकत नाही, बॉट्सचा मुद्दा आणि सोशल मीडिया कंपन्यांच्या अल्गोरिदमिक उत्तरदायित्वाबद्दल सौम्यरेंद्र बारिक यांच्या मुलाखतीत बोलले. सत्यापित परिच्छेद:

सामान्य डेटा संरक्षण नियमनाचे उद्दिष्ट काय आहे?

- जीडीपीआर व्यक्ती आणि त्यांचा वैयक्तिक डेटा यांच्यातील संबंध पाहण्याचा आमचा दृष्टिकोन बदलतो.
- जेव्हा एखाद्या जिवंत माणसाची ओळख पटते तेव्हा नावे, ईमेल पत्ते, ओळखपत्र क्रमांक, भौतिक पत्ते आणि IP पत्ते या सर्व गोष्टी विचारात घेतल्या जातात.

व्यवहार करताना या कायद्यानुसार व्यक्तीला अनेक अधिकार आहेत:

- सरकारी किंवा खाजगी बातम्या वेबसाइट्स ही डेटा कंट्रोलरची दोन उदाहरणे आहेत, जे डेटा का आणि कसा गोळा केला जातो हे ठरवतात.
- डेटा प्रोसेसर, जसे की भारतीय आयटी फर्म ज्याने EU फर्मकडून डेटा ॲनालिटिक्स आउटसोर्सिंग मिळवले आहे, कंट्रोलर्सच्या वतीने डेटा हाताळतात.

हा कायदा कोणते कार्य पूर्ण करतो?

- GDPR ला अधिकृतता अटी प्रदान करण्यासाठी डेटा कंट्रोलरची आवश्यकता असेल ज्या समजण्यास सोप्या आहेत.
- GDPR अंतर्गत, डेटा संग्राहकांना त्यांच्या कार्यांचे "कोण" आणि "कसे" ओळखणे आवश्यक आहे.
- लोकांना काही विशिष्ट परिस्थितींमध्ये त्यांचा वैयक्तिक डेटा हटविण्याचा अधिकार देखील असू शकतो.
- अहवालाची आवश्यकता आणि अंमलबजावणी GDPR अंतर्गत मजबूत केली जाते.
- डेटाचे उल्लंघन आता 72 तासांच्या आत नोंदवले जाणे आवश्यक आहे किंवा नवीन कायद्याचे उल्लंघन केल्याबद्दल कंपनीच्या वार्षिक जागतिक कमाईच्या 4% पर्यंत दंड किंवा जास्तीत जास्त 20 दशलक्ष युरो दंड आकारला जाणे आवश्यक आहे.

भारताला कोणते परिणाम अपेक्षित आहेत?

- GDPR EU बाहेरील लोकांसाठी लागू असल्याने जे एकतर EU नागरिक कसे वागतात किंवा त्यांच्याशी मार्केटिंग करतात ते पाहतात, त्याचा परिणाम जगभरातील प्रत्येकावर होतो.
- युरोपियन युनियन हा भारताचा सर्वात मोठा व्यापारी भागीदार आहे, केवळ सेवांमधील द्विपक्षीय व्यापार एकूण €28 अब्ज (रु. 2.2 लाख कोटी) पेक्षा जास्त आहे.
- परिणामी, EU मध्ये व्यवसाय करणाऱ्या भारतीय सेवा पुरवठादार आणि आयटी व्यवसायांवर याचा मोठा परिणाम होणार आहे.
- तथापि, फक्त एक तृतीयांश भारतीय आयटी कंपन्या जीडीपीआरची अंमलबजावणी करत आहेत आणि आणखी एक तृतीयांश कंपन्या त्याबद्दल अनभिज्ञ आहेत.
- भारत आणि EU यांच्यातील व्यापार चर्चेत दंड, गमावलेले उत्पन्न, चुकलेल्या संधी आणि राजकीय भांडणाची शक्यता आहे.

- ***स्रोत→इंडियन एक्सप्रेस***

2. - आशियाई विकास बँकेचे तपशील:

GS II

विषय→आंतरराष्ट्रीय संबंध

➢ **संदर्भ:**

- आशियाई विकास बँकेने (ADB) 2022-2023 साठी भारताचा अंदाजित आर्थिक वृद्धी 7.2% वरून 7.3% पर्यंत कमी केली, अपेक्षेपेक्षा जास्त महागाई आणि आर्थिक घट्टपणाचा हवाला देऊन.

बद्दल:

- हे स्थानिक विकासासाठी बँक म्हणून काम करते.
- 19 डिसेंबर 1966 रोजी तयार केले.
- फिलीपिन्सचे मनिला हे मुख्य कार्यालयाचे ठिकाण आहे.
- अधिकृत संयुक्त राष्ट्र निरीक्षक.

त्यात कोण सहभागी होऊ शकेल?

- युनायटेड नेशन्स इकॉनॉमिक अँड सोशल कमिशन फॉर आशिया आणि पॅसिफिक आणि नॉन-प्रादेशिक विकसित देशांचे दोन्ही सदस्य बँकेद्वारे स्वीकारले जातात (UNESCAP, मूळतः आशिया आणि सुदूर पूर्वेसाठी आर्थिक आयोग किंवा ECAFE).
- ADB च्या 68 सक्रिय सदस्यांपैकी 49 आशियातील आहेत.

निवडणूक अधिकार:

- हे जागतिक बँकेशी जवळून साम्य आहे आणि भारित मतदान पद्धत वापरते, ज्यामध्ये सदस्यांच्या भांडवली योगदानानुसार मतांचे वितरण केले जाते, त्या संस्थेच्या समान.
- 2019 च्या अखेरीस, ADB चे शीर्ष पाच भागधारक होते पीपल्स रिपब्लिक ऑफ चायना (6.4%), भारत (6.3%), ऑस्ट्रेलिया (5.8%), जपान (सर्व समभागांपैकी 15.6%), आणि युनायटेड स्टेट्स (सर्व समभागांपैकी 15.6%).

जबाबदाऱ्या:

- आशिया आणि पॅसिफिकमधील आंतरप्रादेशिक सहकार्य, पर्यावरणीयदृष्ट्या सुदृढ आर्थिक विकास आणि संपत्तीचे न्याय्य वितरण याद्वारे गरिबी कमी करण्यासाठी वचनबद्ध आहे.
- हे साध्य करण्यासाठी पायाभूत सुविधा, आरोग्य सेवा, वित्तीय प्रणाली आणि सार्वजनिक प्रशासन प्रणालींमध्ये गुंतवणूक केली जाते. इतर गोष्टींबरोबरच, या गुंतवणुकीमुळे राष्ट्रांना त्यांच्या नैसर्गिक संसाधनांचे अधिक चांगल्या प्रकारे व्यवस्थापन करण्यात किंवा हवामान बदलाच्या परिणामांची तयारी करण्यात मदत होते.

- ***स्रोत→इंडियन एक्सप्रेस***

3. - भारताच्या सॉफ्ट पॉवरबद्दल

GS II
विषय→आंतरराष्ट्रीय संबंध

➢ **संदर्भ:**

- 1980 च्या दशकाच्या उत्तरार्धात अमेरिकन राजकीय शास्त्रज्ञ जोसेफ नाय जूनियर यांच्या मते, लष्करी कठोर शक्ती "सॉफ्ट पॉवर" प्रदर्शित करते, जी "जबरदस्तीऐवजी संस्कृती, राजकीय कल्पना आणि धोरणांद्वारे आकर्षणाची शक्ती" असते. या स्पर्धा जिंकल्याने सॉफ्ट पॉवर मिळविण्याच्या देशाची शक्यता सुधारेल असे मानले जात असल्याने, हे आता जगभरातील विशेषत: लहान राष्ट्रांमध्ये, सर्वोच्च खेळांबद्दलच्या रूचीच्या वाढीवरून दिसून येत आहे.

आवश्यक सॉफ्ट पॉवरची कामगिरी:

- सद्भावना निर्माण करण्यासाठी उत्कृष्ट प्रकल्प वितरणाची आवश्यकता आहे, परंतु भारतीय वृत्ती आणि कार्यपद्धतींमुळे देशाला आंतरराष्ट्रीय स्तरावर उदार प्रतिष्ठा आणि प्रचंड सद्भावना कमावण्यात मदत झाली आहे.
- धोरणात्मक गुंतवणूक म्हणून: जर भारताला आर्थिक आणि आर्थिकदृष्ट्या सक्षम अशा पायाभूत सुविधा प्रकल्पांमध्ये महत्त्वपूर्ण धोरणात्मक गुंतवणूकदार बनायचे असेल, तर त्याने आपली जबाबदारी पार पाडली पाहिजे.
- साथीच्या रोगानंतरचे बदल वाढलेल्या सहकार्यामुळे आणि जागतिक चिंतांना जागतिक प्रयत्नांची आवश्यकता आहे हे समजून घेतल्याने, जगातील फार्मसी म्हणून भारताच्या स्थानाला महत्त्व प्राप्त झाले आहे.
- व्यापार आणि गुंतवणुकीचा प्रवाह: भारताला एक विश्वासार्ह आणि विश्वासार्ह भागीदार म्हणून प्रतिष्ठा मिळवायची असेल, तर त्याने इतर देशांना त्याच्या वितरणाच्या क्षमतेवर विश्वास ठेवण्यास प्रवृत्त केले पाहिजे. यामुळे विकसनशील भारतीय बाजारपेठांमध्ये व्यापार आणि गुंतवणूक वाढेल.

भारताची डिलिव्हरी फ्रेमवर्क:

- भारताच्या विकास सहकार्यातून सर्वसमावेशक फ्रेमवर्कसह पाच-पद्धती विकास कॉम्पॅक्ट उदयास आला आहे.
- भारत स्थानिक प्रशिक्षण, भागीदार देशांना तज्ञ शिष्टमंडळ आणि प्रकल्प स्थळ उपकरणे यावर लक्ष केंद्रित करतो कारण क्षमता वाढीचे तीन मुख्य क्षेत्र आहेत. जागतिक व्यापार संघटना (WTO) आणि जागतिक बौद्धिक संपदा संघटना (WIPO) यासह विविध जागतिक संघटनांमध्ये भारताने आणखी महत्त्वाच्या समस्या मांडल्या आहेत.

लवचिक वित्तपुरवठा:

- आंतरराष्ट्रीय विकासासाठी भारताच्या पोर्टफोलिओमध्ये सवलतीच्या कर्जाचा 70% पेक्षा जास्त हिस्सा आहे.
- भारतीय विकास आणि आर्थिक सहाय्य योजनेंतर्गत, भारत सरकार एक्झिम बँक ऑफ इंडिया (IDEAS) द्वारे सवलतीच्या क्रेडिट लाइन्स (LOCs) स्वरूपात विकास सहाय्य प्रदान करते. एकूण 30.59 अब्ज डॉलरचे 306 LOC 65 वेगवेगळ्या राष्ट्रांना वितरित केले गेले आहेत.

तंत्रज्ञान सहकार्य:

- देशांतर्गत आणि परदेशात नावीन्य आणि उद्योजकता याला प्राधान्य दिले जाणारे सॉफ्ट पॉवर असले पाहिजे.
- उदाहरणार्थ, सिंचन, वीज आणि रेल्वे व्यवस्थापन या क्षेत्रात भारतीय अभियंत्यांनी इथिओपियामध्ये मदत आणि प्रशिक्षण दिले.

अनुदान:

- भारत वार्षिक विकास मदत $6.48 अब्ज प्रदान करतो आणि $6.09 अब्ज (ODA) किमतीच्या महत्त्वपूर्ण भागीदारांकडून ODA प्राप्त करतो.

व्यापार:

- निर्बंधांशिवाय आणि कोणत्याही कर्तव्याशिवाय भारतीय बाजारपेठेत प्रवेश प्रदान करून. कमी उत्पन्न असलेल्या देशांना शुल्कमुक्त, कोटा-मुक्त प्रवेश घोषित करणाऱ्या पहिल्या काही देशांपैकी भारत एक होता.
- दूरसंचार, आयटी, ऊर्जा आणि ऑटोमोबाईल उद्योगांमध्ये कालांतराने केलेल्या मोठ्या गुंतवणुकीमुळे जागतिक अर्थव्यवस्थेत भारतीय खाजगी गुंतवणूक वाढली आहे.

चिंता/आव्हाने:

संस्थात्मक चौकटीचा अभाव:

- भारताला विकास भागीदारीसाठी एका स्वतंत्र संस्थेची गरज आहे जी प्राधान्यक्रम ठरवते, दीर्घ-आणि अल्पकालीन उद्दिष्टे विकसित करते आणि ज्ञान वाढीस प्रोत्साहन देते.
- अंतर्गत संस्थात्मक अडथळे जसे की नोकरशाही आणि धोरणात्मक विलंब, सरकारला पायाभूत सुविधांची उद्दिष्टे साध्य करण्यासाठी दूर करणे आवश्यक आहे.

अपुरी संसाधने:

- पायाभूत सुविधा प्रकल्पांना वित्तपुरवठा करण्याची भारताची क्षमता मर्यादित आहे, त्यामुळे त्याने आपली धोरणात्मक उद्दिष्टे लक्षात ठेवून आपल्या संसाधनांचा योग्य वापर केला पाहिजे.
- याव्यतिरिक्त, बाजाराचे उदारीकरण आणि भारतीय अर्थव्यवस्थेची वाढ भारताला आंतरराष्ट्रीय प्रकल्पांसाठी पैसा उभारण्यास मदत करू शकते.

डिलिव्हरीची कमतरता असलेला देश:

- भारताच्या शेजाऱ्यांनी अनेकदा तक्रार केली आहे की, देश मोठमोठी आश्वासने देतो पण ती पाळण्यात कमी पडतो.
- एकात्मिक सीमा ओलांडणे, रस्ते आणि रेल्वे मार्ग आणि जलविद्युत प्रकल्प विकसित करणे यासारखे उपक्रम भारताने हाती घेतलेले बहुतांश देश याची पुष्टी करू शकतात.

संरक्षणवाद:

- संरक्षणवादाचा आर्थिक मुत्सद्देगिरीवर प्रचंड प्रभाव पडतो. आशिया-पॅसिफिक क्षेत्रातील 25 देशांपैकी भारताने आशियाई विकास बँकेने (ADB) व्यापार मोकळेपणाकडे पाहिलेल्या परीक्षेत 24 वा क्रमांक पटकावला आहे.

- अतिरिक्त ट्रक तपासणी आणि प्रशासकीय विलंब यासारख्या वेळ आणि पैसा वाया घालवणाऱ्या प्रक्रियेमुळे एकात्मिक चेकपोस्टसह सीमा ओलांडणे कठीण झाले आहे.

पुढे कसे:

संस्थात्मक फ्रेमवर्क तयार करणे:

- परिणाम आत्ता व्यावसायिकरित्या वितरित करण्यासाठी, एक विशेष एजन्सी आवश्यक आहे. 2018 मध्ये, चीनने, उदाहरणार्थ, विकास सहकार्यासाठी आपली आंतरराष्ट्रीय एजन्सी सुरू केली.
- निःपक्षपाती विकास भागीदारी संस्था जी त्वरीत संसाधने एकत्रित करते, विकासाच्या लाभासाठी आवश्यक समन्वित क्रियाकलाप सुनिश्चित करते आणि माहितीची देवाणघेवाण आणि सरकारी विभागांमधील धोरण समन्वयासाठी प्लॅटफॉर्म सुलभ करते.
- शाश्वत विकास उद्दिष्टे (SDGs) साध्य करण्याच्या प्रयत्नांमध्ये समन्वय साधण्यासाठी संस्थेने सरकारी आणि कॉर्पोरेट क्षेत्रे, शैक्षणिक संस्था आणि नागरी समाज यांच्यासोबत काम केले पाहिजे.

खाजगी क्षेत्र आणि नागरी समाजाचा सहभाग:

- त्यांच्या कौशल्याचा उपयोग करण्यासाठी आणि भारताच्या विकास सहकार्याच्या उद्दिष्टांच्या पूर्ततेला पाठिंबा देण्यासाठी, भारतीय उद्योगांसोबत अत्याधुनिक सार्वजनिक-खाजगी भागीदारी (PPP) पद्धतींचा शोध घेतला जात आहे.

बहुपक्षवाद:

- कोविड-19 ने हे दाखवून दिले की राज्यांमधील सहकार्य जागतिक आरोग्य आणीबाणीला क्षेत्रांतर्गत आणि बाहेरील दोन्ही प्रकारच्या प्रतिसादाला गती देऊ शकते. यामध्ये आरोग्य सुधारण्यासाठी पूर्वी अस्तित्वात असलेली संसाधने आणि क्षमता वाढवताना ज्ञान आणि अनुभव तयार करणे, बदलणे, हस्तांतरित करणे आणि सामायिक करणे समाविष्ट आहे.

इतर निधी स्रोत:

- एशियन डेव्हलपमेंट बँकेच्या खाजगी क्षेत्रातील खिडकीसारखी नॉन-सार्वभौम विंडो अधिक लवचिकता आणि क्षमता प्रदान करेल.
- अगदी नवीन ग्रीनफिल्ड उपक्रमांव्यतिरिक्त, निधी चालू असलेल्या प्रकल्पांवरही लक्ष ठेवू शकतो आणि त्यांच्या पूर्णतेसाठी भविष्यातील कालमर्यादा सेट करू शकतो.
- व्यापार मोकळेपणा: व्यापार मोकळेपणाला चालना देण्यासाठी भारताने आपली मंजुरी प्रक्रिया, आयात धोरणातील अडथळे, चाचणी आणि प्रमाणन आवश्यकता आणि अँटी-डंपिंग आणि काउंटरवेलिंग उपाय सुलभ केले पाहिजेत.
- जर भारताला प्रादेशिक आणि आर्थिक एकात्मतेचा विस्तार करून फायदा मिळवायचा असेल आणि आपल्या शेजाऱ्यांच्या अर्थव्यवस्थांपासून दूर जाण्याचे टाळायचे असेल, तर त्याला अधिक गुंतवणूक करणे आणि त्यांच्यासोबत अधिक व्यापार करणे आवश्यक आहे.

निष्कर्ष:

- भारताला आंतरराष्ट्रीय विकासासाठी वित्तपुरवठा करण्यासाठी आपली प्रणाली अद्ययावत करावी लागेल जेणेकरून ते अधिक अर्थपूर्ण आणि फलदायी चर्चेत सहभागी होऊ शकेल आणि वेगाने विकसित होत असलेल्या, अधिक स्पर्धात्मक विकास वित्तपुरवठा वातावरणाशी जुळवून घेऊ शकेल.
- गती शक्ती, जेएएम ट्रिनिटी आणि आयुष्मान भारत सारख्या कार्यक्रमांमुळे भारताचा स्वतःचा विकास अनुभव देखील विकसित होत आहे. इतर विकसनशील राष्ट्रांना वितरित केल्या जाणाऱ्या पोर्टफोलिओमध्ये या कार्यक्रमांमधून शिकलेल्या धड्यांचा समावेश असावा.
- ***स्रोत→हिंदू***

GURU DEEKSHAA IAS

4. – भारतातील इलेक्ट्रिक पॉवर सेक्टरचे तपशील:

GS III

विषय→पर्यावरण संवर्धन

➢ **संदर्भ:**

- केंद्रशासित प्रदेशातील वाढत्या कणांच्या वायू प्रदूषणाचा जीवाश्म इंधनाच्या वापरावर लक्षणीय परिणाम होतो, म्हणूनच चंदीगडचे नवीन इलेक्ट्रिक वाहन (EV) धोरण 2022 ते कमी करण्याचा प्रयत्न करते. पाच वर्षांच्या पॉलिसी कालमर्यादा (ZEV) संपेपर्यंत भारतातील शून्य-उत्सर्जन कारच्या प्रवेशाच्या सर्वोच्च दरांपैकी एक होण्याचे चंदीगडचे उद्दिष्ट आहे. ही रणनीती ईव्हीचा विलंबित अवलंब तसेच क्षेत्राच्या बदलत्या नियामक, तांत्रिक आणि आर्थिक सेटिंग्जला संबोधित करते. हे चंदीगडचे प्रशासक बनवारीलाल पुरोहित यांनी अधिकृत केले होते आणि या आठवड्याच्या सुरुवातीला ते अंमलात आले होते.
- भारत सध्या जगातील पाचव्या क्रमांकाची सर्वात मोठी कार बाजारपेठ आहे आणि नजीकच्या भविष्यात पहिल्या तीनपैकी एक बनण्याची क्षमता आहे, अंदाजे 40 कोटी लोकांना 2030 पर्यंत मोबिलिटी सोल्यूशन्सची आवश्यकता आहे.
- पॅरिस कराराच्या उद्दिष्टांशी सुसंगत राहण्यासाठी, कारच्या मालकीच्या वाढीकडे पारंपारिक इंधनाच्या वापरामध्ये वाढ म्हणून पाहिले जाऊ नये.
- 2070 पर्यंत भारताचे निव्वळ शून्य उत्सर्जनाचे उद्दिष्ट साध्य करण्यासाठी, भारतीय वाहतुकीत क्रांती आवश्यक आहे. अधिक "चालण्याची क्षमता", सार्वजनिक वाहतूक, रेल्वेमार्ग, चांगले रस्ते आणि कार ही सर्व या क्रांतीची उत्पादने असतील. निःसंशयपणे, यापैकी बर्याच "चांगल्या कार" इलेक्ट्रिक असतील.
- ऑटोमोबाईल उद्योगातील तज्ञ आणि सामान्य जनतेने अलीकडेच मान्य केले आहे की इलेक्ट्रिक वाहने हे भविष्य आहे. या संदर्भात, भारताला अजून बरेच काम करायचे आहे, ज्यामध्ये चार्जिंग पायाभूत सुविधांची निर्मिती आणि बॅटरी उत्पादन यांचा समावेश आहे.
- इलेक्ट्रिक वाहनांची भारतीय उत्पत्ती आणि त्यांचा वाढता वापर: ग्लोबल वॉर्मिंग (EVs) मर्यादित करण्यासाठी कार्बन उत्सर्जन कमी करण्यासाठी पॅरिस कराराद्वारे स्थापित केलेल्या जागतिक हवामान अजेंडामुळे इलेक्ट्रिक वाहनांना चालना देण्यात आली आहे.
- आधुनिक समाजात इलेक्ट्रिक कारचा (EVs) जलद अवलंब करणे हे इलेक्ट्रिक मोबिलिटीच्या दिशेने जागतिक हालचालीसाठी मानक आहे.
- 2020 पर्यंत, 2.1 दशलक्ष इलेक्ट्रिक वाहने (EVs) खरेदी केली जातील, किंवा आज खरेदी केलेल्या प्रत्येक 100 नवीन कारपैकी जवळजवळ दोन.
- जगभरात, 2020 मध्ये 8.0 दशलक्ष ईव्ही वापरात होत्या, जे रस्त्यावरील सर्व वाहनांपैकी 1% आणि विकल्या गेलेल्या सर्व नवीन वाहनांपैकी 2.6% होते.
- तसेच जागतिक स्तरावर EV च्या मागणीला चालना देणे हे बॅटरीच्या खर्चात घट आणि कार्यक्षमतेत वाढ होत आहे.

- भारतामध्ये इलेक्ट्रिक वाहनांची आवश्यकता आहे कारण देशाच्या वाहतूक व्यवस्थेत क्रांती होणे आवश्यक आहे.
- महागडे आयात केलेले पेट्रोलियम वापरणाऱ्या आणि पायाभूत सुविधांच्या समस्या आणि गंभीर वायू प्रदूषण अनुभवणाऱ्या आधीच गजबजलेली शहरे भरून काढणाऱ्या अधिकाधिक कार आणण्याचा सध्याचा ट्रेंड चालू ठेवणे शक्य नाही.
- इलेक्ट्रिक मोबिलिटीकडे जाणे ही वाहतूक उद्योगाला डीकार्बोनाइज करण्यासाठी संभाव्य जागतिक धोरण आहे.
- EVs साठी भारताचा पाठिंबा: 2030 पर्यंत किमान 30% नवीन वाहन विक्रीचे उद्दिष्ट असलेल्या जागतिक EV30@30 मोहिमेला भारतासह फक्त काही देशांनी पाठिंबा दिला आहे.
- भारताने ग्लासगो येथील COP26 मध्ये "पंचामृत" या कार्यक्रमाला मान्यता देऊन, हवामान बदलाला तोंड देण्यासाठी पाच घटकांसह एक वचनबद्धता दर्शवली.
- ग्लासगो शिखर परिषदेदरम्यान, भारताने अनेक कल्पना मांडल्या, ज्यात देशाच्या 50% ऊर्जा गरजा पूर्ण करण्यासाठी अक्षय ऊर्जेचा वापर करणे, 2030 पर्यंत कार्बन उत्सर्जन 1 अब्ज टन कमी करणे आणि 2070 पर्यंत निव्वळ शून्य उत्सर्जन साध्य करणे समाविष्ट आहे.
- भारत सरकारने देशातील ईव्ही इकोसिस्टम विकसित करण्यासाठी आणि प्रोत्साहन देण्यासाठी उचललेल्या काही पावलांमध्ये पुरवठादार बाजूसाठी प्रगत रसायनशास्त्र सेल (ACC) साठी उत्पादन-लिंक्ड इन्सेंटिव्ह (PLI) योजना आणि इलेक्ट्रिक वाहनांचा वेगवान अवलंब आणि उत्पादन यांचा समावेश आहे. (FAME II) योजना, ज्यामध्ये बदल करण्यात आला आहे.
- इलेक्ट्रिक वाहन उत्पादक आता ऑटो आणि ऑटोमोटिव्ह घटकांसाठी नुकत्याच घोषित केलेल्या PLI प्रोग्रामचा वापर करू शकतात.

संबंधित अडचणी:

- बॅटरी उत्पादन: 2020 ते 2030 या वर्षांसाठी भारतातील बॅटरीची एकूण मागणी 900 ते 1100 GWh दरम्यान असण्याचा अंदाज आहे.
- हे चिंतेचे आहे कारण भारताकडे बॅटरी उत्पादनासाठी आधार नसल्यामुळे देशाची वाढती गरज पूर्ण करण्यासाठी संपूर्ण आयातीवर अवलंबून राहणे आवश्यक आहे.
- वीज क्षेत्राने इलेक्ट्रिक वाहने आणि बॅटरी स्टोरेजचा संथ अवलंब करूनही, भारताने 2021 मध्ये $1 अब्ज पेक्षा जास्त किमतीचे लिथियम-आयन सेल आयात केले, सरकारी आकडेवारीनुसार.
- ग्राहकांच्या चिंता: 5 दशलक्षाहून अधिक चार्ज स्टेशन असलेल्या शेजारी देशांच्या तुलनेत, 2018 मध्ये भारतात फक्त 650 स्टेशन्स असल्याची नोंद करण्यात आली.
- पुरेशी चार्जिंग स्टेशन्स नसल्याने ग्राहक लांबचा प्रवास करू शकत नाहीत.
- याव्यतिरिक्त, मालकाच्या घरी खाजगी लाईट-ड्युटी स्लो चार्जर वापरताना वाहन पूर्णपणे चार्ज होण्यासाठी 12 तास लागू शकतात.

- शिवाय, मूलभूत इलेक्ट्रिक कारची किंमत पारंपारिकपणे-इंधन असलेल्या वाहनाच्या सरासरी किमतीपेक्षा खूपच जास्त आहे.
- धोरणातील अडथळे: इलेक्ट्रिक वाहने तयार करणे हा भांडवल-केंद्रित व्यवसाय आहे ज्याला समतोल आणि नफा मिळविण्यासाठी दीर्घकालीन नियोजन आवश्यक आहे. ईव्ही उत्पादनाबाबत सरकारी धोरणाबाबत स्पष्टता नसल्यामुळे या क्षेत्रातील गुंतवणुकीला परावृत्त केले जाते.
- आवश्यक इलेक्ट्रॉनिक्स - बॅटरी, सेमीकंडक्टर, कंट्रोलर इ. विकसित करण्याची तांत्रिक क्षमता भारताकडे नाही - जे EV व्यवसायाचा आधारस्तंभ आहेत.
- ईव्ही देखभाल खर्च जास्त आहे आणि अधिक अत्याधुनिक कौशल्ये आवश्यक आहेत. भारताला या क्षमता प्राप्त करण्यासाठी, विशेष प्रशिक्षण कार्यक्रम आवश्यक आहेत.
- देशांतर्गत उत्पादनासाठी संसाधनांचा अभाव: बॅटरी हा इलेक्ट्रिक वाहनांचा सर्वात महत्त्वाचा घटक आहे.
- बॅटरी बनवण्यासाठी लागणारे लिथियम आणि कोबाल्ट या धातूंचे कोणतेही ज्ञात साठे भारतात नाहीत.
- इतर देशांतून लिथियम-आयन बॅटरीच्या आयातीवर उद्योगाच्या अंशत: अवलंबित्वामुळे बॅटरी उत्पादन क्षेत्रातील संपूर्ण स्वातंत्र्याला बाधा येते.

पुढील पायऱ्या:

- भविष्यातील EVs म्हणून इलेक्ट्रिक कार ऊर्जा सुरक्षेच्या चांगल्या स्थितीत योगदान देतील कारण देश $100 बिलियन पेक्षा जास्त आयात करतो, किंवा कच्च्या तेलाच्या एकूण मागणीपैकी जवळपास 80%.
- नोकऱ्या निर्माण करण्याच्या दृष्टीने, असा अंदाज आहे की स्थानिक ईव्ही उत्पादन उद्योगाला ईव्हीच्या जोरावर खूप फायदा होईल.
- ग्रिड सपोर्ट सेवांच्या श्रेणीद्वारे, ईव्हीने प्रणाली मजबूत करणे आणि सुरक्षित आणि स्थिर ग्रिड ऑपरेशन राखून अधिक अक्षय ऊर्जा प्रवेश सामावून घेण्यास मदत करणे अपेक्षित आहे.
- बॅटरी स्टोरेज आणि उत्पादनासाठी संधी: ई-गतिशीलता आणि नवीकरणीय ऊर्जेला (२०३० पर्यंत ४५० GW ऊर्जा क्षमता लक्ष्य) समर्थन देण्यासाठी सरकारी धोरणे दिल्यास बॅटरी स्टोरेज देशात शाश्वत विकास वाढवण्याची मोठी शक्यता देते.
- दरडोई उत्पन्नाच्या पातळीत वाढ झाल्यामुळे, मोबाइल फोन, UPS सिस्टीम, लॅपटॉप, पॉवर बँक इत्यादी प्रगत रसायनशास्त्राच्या बॅटरी वापरणाऱ्या ग्राहक इलेक्ट्रॉनिक्सला लक्षणीय मागणी वाढली आहे.
- त्यामुळे चांगल्या बॅटरीचा विकास ही एकविसाव्या शतकातील सर्वात मोठी व्यावसायिक संधी आहे.
- खाजगी निवासस्थाने, गॅस स्टेशन्स आणि CNG स्टेशन्स सारख्या सार्वजनिक ठिकाणी आणि शॉपिंग मॉल्स, रेल्वेरोड स्टेशन्स आणि बस टर्मिनल्स सारख्या कंपन्यांच्या पार्किंगमध्ये तयार करता येणारी EV चार्जिंग इन्फ्रास्ट्रक्चर हे सर्व स्थानिक ऊर्जा स्त्रोताद्वारे समर्थित केले जाऊ शकते.
- उर्जा मंत्रालयाने रस्त्याच्या दोन्ही बाजूला तीन किलोमीटरच्या ग्रिडमध्ये आणि प्रत्येक 25 किलोमीटर अंतरावर किमान एक चार्जिंग स्टेशन असणे अनिवार्य केले आहे.

- गृहनिर्माण आणि शहरी व्यवहार मंत्रालयाने मॉडेल बिल्डिंग उपविधी, 2016 (MBBL) अनिवार्य केले, ज्यात असे नमूद केले आहे की निवासी आणि व्यावसायिक इमारतींमधील पार्किंगच्या 20% जागा EV चार्जिंग स्टेशनसाठी राखीव असणे आवश्यक आहे.
- MBBL अंमलात आणण्यासाठी, राज्य सरकारांना त्यांच्या स्वतःच्या बिल्डिंग उपनियमांमध्ये आवश्यक ते फेरबदल करणे देखील आवश्यक आहे.
- EV R&D वाढवणे: आर्थिक आणि धोरणात्मक दृष्टीकोनातून, भारतीय बाजारपेठेला भारतासाठी उपयुक्त असलेल्या स्वदेशी तंत्रज्ञानाचे समर्थन करणे आवश्यक आहे.
- जवळपासच्या शैक्षणिक संस्था आणि सुस्थापित औद्योगिक केंद्रांचा वापर करणे अर्थपूर्ण आहे कारण खर्च कमी करण्यासाठी स्थानिक R&D ला समर्थन देणे महत्वाचे आहे.
- ईव्ही विकासात समन्वय साधण्यासाठी भारताने यूकेसारख्या देशांसोबत काम केले पाहिजे.

- ***स्रोत→हिंदू***

संपादकीय विश्लेषण

1. मिड डे मील योजना:

बद्दल:

- सरकारी अनुदानित आणि खाजगी शाळांमध्ये तसेच समग्र शिक्षा समर्थित मदरसांमध्ये नोंदणी केलेल्या प्रत्येक विद्यार्थ्याला जेवण दिले जाते.
- इयत्ता आठवी पर्यंतच्या विद्यार्थ्यांना दरवर्षी किमान 200 दिवसांमध्ये एक पौष्टिक तयार जेवण मिळते.
- ही योजना मनुष्यबळ विकास मंत्रालयाच्या निर्देशानुसार आहे.
- 1995 मध्ये, प्राथमिक शिक्षणासाठी पोषण सहाय्य राष्ट्रीय कार्यक्रम (NP-NSPE) म्हणून सुरू करण्यात आला, ज्याला सरकारकडून निधी प्राप्त झाला. 2004 मध्ये जेव्हा ती पुन्हा सुरू करण्यात आली तेव्हा मध्यान्ह भोजन योजना हे कार्यक्रमाचे नवीन नाव होते.
- ही योजना 2013 च्या राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा कायद्याद्वारे देखील नियंत्रित केली जाते.

उद्दिष्ट:

- नावनोंदणी आणि शाळेतील उपस्थिती वाढवणे, दुष्काळ आणि कुपोषणाशी लढा देणे, जातीय समाजीकरण सुधारणे आणि विशेषत: महिलांना स्थानिक कामासाठी सक्षम करणे.

2015 MDM नियमांनुसार:

- मुलांना फक्त शाळेच्या वेळेत जेवण दिले जाईल.
- अन्नधान्याच्या कमतरतेमुळे किंवा इतर कोणत्याही कारणास्तव शालेय दिवसाचे दुपारचे जेवण न दिल्यास राज्य सरकार पुढील महिन्याच्या १५ तारखेपर्यंत अन्न सुरक्षा देयक अदा करेल.
- शाळा व्यवस्थापन समितीला 2009 च्या मोफत आणि सक्तीच्या शिक्षणाचा अधिकार अधिनियमानुसार माध्यान्ह भोजन कार्यक्रमाच्या कामकाजावर देखरेख ठेवण्याचे बंधनकारक आहे.

पौष्टिक शिफारसी:

- प्राथमिक शाळांमधील मुलांना MDM द्वारे 12 ग्रॅम प्रथिनांसह किमान 450 कॅलरीज मिळणे आवश्यक आहे, तर उच्च प्राथमिक शाळांमधील विद्यार्थ्यांनी 20 ग्रॅम प्रथिनेसह 700 कॅलरीज वापरल्या पाहिजेत.
- MHRD सल्ला देते की प्राथमिक शाळेतील विद्यार्थ्यांसाठी प्रत्येक जेवणात 100 ग्रॅम तृणधान्ये, 20 ग्रॅम कडधान्ये, 50 ग्रॅम भाज्या आणि 5 ग्रॅम तेल आणि चरबी असतात. उच्च प्राथमिक शाळेतील विद्यार्थ्यांसाठी, 15 ग्रॅम तृणधान्ये, 30 ग्रॅम कडधान्ये, 75 ग्रॅम भाज्या आणि 7.5 ग्रॅम तेल आणि स्निग्धांश यांची शिफारस केली जाते.

2. भारत पाकिस्तान संबंध:

भारत-पाकिस्तान संबंध:

- भाषिक, सांस्कृतिक, भौगोलिक आणि आर्थिक संबंध सामायिक करूनही, अनेक राजकीय आणि ऐतिहासिक घटनांनी भारत आणि पाकिस्तान यांच्यातील संबंधांना बाधा आणली आहे.
- 1947 मध्ये ब्रिटिश भारताची हिंसक फाळणी, जम्मू आणि काश्मीर संघर्ष आणि दोन राष्ट्रांमध्ये झालेल्या इतर अनेक लष्करी संघर्षांमुळे भारत-पाक संबंधांवर लक्षणीय परिणाम झाला आहे.
- स्वातंत्र्यानंतर लवकरच, भारत आणि पाकिस्तानने राजनैतिक संबंध प्रस्थापित केले, परंतु हे संबंध लवकरच क्रूर विभाजन आणि प्रतिस्पर्धी प्रादेशिक दाव्यांमुळे झाकले गेले.
- स्वातंत्र्य मिळाल्यापासून, दोन्ही देशांनी तीन मोठी युद्धे, एक अघोषित युद्ध आणि इतर असंख्य सशस्त्र संघर्ष लढले आहेत.
- 1971 चे भारत-पाकिस्तान युद्ध आणि बांगलादेश मुक्ती युद्धाचा अपवाद वगळता या सर्व संघर्षांचा केंद्रबिंदू काश्मीर संघर्ष (आताचा बांगलादेश) आहे.
- 1980 च्या दशकाच्या सुरुवातीपासून, दोन्ही राष्ट्रांमधील संबंध बिघडले आहेत, विशेषत: सियाचीन संघर्ष, 1989 मध्ये काश्मीर बंडखोरीचा उदय, 1998 मध्ये भारत आणि पाकिस्तानी अणुचाचण्या, 1999 मध्ये कारगिल युद्ध, 1999 मध्ये भारतीय संसदेवर हल्ला. 2001, 2007 मध्ये समझौता एक्सप्रेस बॉम्बस्फोट, 2008 मध्ये मुंबई हल्ला, 2016 मध्ये पठाणकोट हल्ला आणि 2019 मध्ये पुलवामा हल्ला.

प्रतिबद्धता प्रयत्न:

- भारताने त्याच्या "शेजारी प्रथम धोरण" नुसार पाकिस्तानबद्दल दृढ आणि सातत्यपूर्ण भूमिका घेतली आहे. भारताला पाकिस्तानशी मैत्रीपूर्ण संबंध हवे आहेत कारण तो शेजारी आहे.
- संबंध सुधारण्यासाठी अनेक उपक्रम केले गेले आहेत, विशेषत: शिमला, आग्रा आणि लाहोरमधील शिखरे.
- देशाचे तत्कालीन पंतप्रधान नवाझ शरीफ यांना 2014 मध्ये पंतप्रधान मोदींच्या उद्घाटन सोहळ्याला उपस्थित राहण्यासाठी भारताकडून आमंत्रण मिळाले होते.
- परराष्ट्र मंत्री (EAM) यांनी 2 जानेवारी 2016 रोजी पठाणकोट एअरबेस, आर्मी कॅम्पवर सीमेपलीकडून झालेल्या दहशतवादी हल्ल्यासह भारताविरुद्धच्या सीमेपलीकडील दहशतवाद आणि हिंसाचाराला प्रतिसाद देण्यासाठी सर्वसमावेशक द्विपक्षीय संवाद प्रस्तावित करण्यासाठी पुढाकार घेतला. ऑगस्ट 2016 मध्ये उरी येथे आणि 14 फेब्रुवारी 2019 रोजी पाकिस्तानस्थित जैश-ए-मोहम्मद (JeM) ने पुलवामा येथे भारतीय सुरक्षा दलांच्या ताफ्यावर दहशतवादी हल्ला केला.
- प्रादेशिक शांतता, वाढ आणि समृद्धीसाठी सहकार्य वाढवण्यासाठी, भारताने वारंवार विश्वास आणि दहशतवाद आणि रक्तपात विरहित वातावरण प्रस्थापित करण्याच्या गरजेवर भर दिला आहे.
- 7 ऑगस्ट 2019 रोजी, उर्वरित जगाशी दोन राष्ट्रांच्या परस्परसंवादावर शंका निर्माण करण्याच्या प्रयत्नात पाकिस्तानने भारतासोबतचे राजनैतिक संबंध एकतर्फी कमी केले.

सुरक्षा समस्या:

- सीमेपलीकडील दहशतवाद: पाकिस्तानच्या नियंत्रणाखालील प्रदेशातून निर्माण होणारा दहशतवाद हे द्विपक्षीय संबंधांमध्ये तणावाचे मुख्य कारण आहे. भारताविरुद्ध सीमेपलीकडून होणारा दहशतवाद रोखण्यासाठी पाकिस्तानने तपासण्यायोग्य, गंभीर कारवाई केली पाहिजे यावर भारताने अनेक वेळा जोर दिला आहे.
- मुंबईतील दहशतवादी अत्याचारांमागील व्यक्तींवर त्वरीत कायदेशीर कारवाई करावी, असे भारताने पाकिस्तानला वारंवार आवाहन केले आहे. पाकिस्तानच्या बाजूने सर्व पुरावे सादर केल्यानंतरही मुंबई दहशतवादी हल्ल्याच्या खटल्याची सध्याची सुनावणी रखडली आहे.

व्यापार:

- 1996 मध्ये भारताने पाकिस्तानला मोस्ट फेव्हर्ड नेशन ही पदवी दिली होती. मंत्रिमंडळाने दिलेल्या आदेशाचे पालन करण्यात आले नाही.
- ऑगस्ट 2012 रोजी, भारताने पाकिस्तानसह करारातील गैर-LDC सदस्यांसाठी SAFTA संवेदनशील यादीत 30% कपात करण्याची घोषणा केली, तीन वर्षांमध्ये 264 उत्पादनांवरील शुल्क कमी करून 5% केले.
- पाकिस्तानने लादलेल्या व्यापार निर्बंधांच्या अधीन भारत कायम आहे.
- पुलवामा येथे सीमेपलीकडून झालेल्या दहशतवादी हल्ल्यानंतर भारताने पाकिस्तानला आघाडीच्या देशांच्या यादीतून काढून टाकले.
- भारताने 16 फेब्रुवारी 2019 रोजी पाकिस्तानमधून येणाऱ्या उत्पादनांवर 200% ने आयात शुल्क वाढवले. 7 ऑगस्ट 2019 रोजी, पाकिस्तानने एकतर्फी कारवाईचा भाग म्हणून भारतासोबत द्विपक्षीय व्यापार निर्बंध लादले.

सिंधू जल करारावर:

- सिंधू जल करार भारतातून पाकिस्तानात वाहणाऱ्या नद्यांचे नियमन करतो.
- निमू बाजगो प्रकल्पासारख्या समस्या आत्तापर्यंत मुत्सद्दी मार्गाने सोडवल्या गेल्या असल्या तरी, दोन राष्ट्रांमधील संघर्षाचा एक संभाव्य स्रोत म्हणून पाणी ओळखले जाते.

लोकांमधील संबंध:

- 1 जुलै 2019 पर्यंत, पाकिस्तानने 52 इतर नागरी कैदी आणि 209 मच्छिमारांना ताब्यात घेतले जे सर्व भारतीय नागरिक असल्याचे मानले जाते.
- मच्छिमार आणि एकमेकांच्या कोठडीतील कैद्यांच्या मानवतावादी चिंता पाहणाऱ्या संयुक्त न्यायिक समितीची पुनर्स्थापना करावी, अशी सूचना भारताने पाकिस्तानला केली.
- भारत आणि पाकिस्तानने 1974 मध्ये धार्मिक स्थळांच्या भेटींच्या द्विपक्षीय प्रोटोकॉलवर स्वाक्षरी केली, जी दोन राष्ट्रांमधील धार्मिक स्थळांच्या भेटीसाठी नियम स्थापित करते. तीन हिंदू आणि चार शीख यात्रेकरूंनी प्रोटोकॉलनुसार दरवर्षी पाकिस्तानमधील 15 तीर्थक्षेत्रांना भेट देणे आवश्यक आहे आणि पाकिस्तानमधील पाच यात्रेकरूंनी भारतातील सात अभयारण्यांना भेट देणे आवश्यक आहे.

करतारपूर कॉरिडॉर:

- भारत सरकारने 2018 मध्ये पाकिस्तान सरकारला अधिकृतपणे कळवले की ते भारताच्या बाजूने करतारपूर कॉरिडॉरचे बांधकाम सुरू करेल आणि पाकिस्तानला आंतरराष्ट्रीय सीमेपासून पाकिस्तानमधील गुरुद्वारा कर्तारपूर साहिबपर्यंत आपल्या हद्दीत योग्य सुविधांसह कॉरिडॉर बांधण्याची विनंती केली. वर्षभर भारतीय यात्रेकरूंसाठी सुलभ प्रवेश आणि त्रासमुक्त प्रवास सुलभ करण्यासाठी.

सांस्कृतिक संबंध:

- भारत आणि पाकिस्तान, विशेषत: उत्तर भारत आणि पूर्व पाकिस्तान, त्यांच्या सामान्य इंडो-आर्यन वंशाच्या परिणामी त्यांच्या संस्कृती, पाककृती आणि भाषांमध्ये लक्षणीय समानता आहे, जी दोन्ही देश आणि उत्तर उपखंडाच्या मोठ्या भागामध्ये व्यापते. दोन्ही देशांमधील ऐतिहासिक संबंधही याच समानतेवर आधारित आहेत.
- भारतीय प्रेक्षक पाकिस्तानी गायक, संगीतकार, कॉमेडियन आणि इतर रसिकांना आवडतात. भारतीय संगीत आणि चित्रपटांना पाकिस्तानमध्ये खूप पसंती दिली जाते.

क्रीडा संबंध:

- दोन्ही संघांमधील क्रिकेट आणि हॉकी खेळांमध्ये, राजकीय विषय वारंवार समोर आले आहेत.
- "इंडो-पाक एक्स्प्रेस" टेनिस संघ भारतीय रोहन बोपण्णा आणि पाकिस्तानी ऐसाम-उल-हक कुरेशी यांचा बनलेला आहे.

Guru Deekshaa IAS is happy to announce first ever kannada current affairs magazine for kannada medium aspirants of Karnataka. The three important thumb rules for any competitive exam are

Vijay Kumar G

Founder and Director

Guru Deekshaa IAS

- ✍🏻 First-NCERT/STATE syllabus books which helps to develop your understanding on the subjects
- ✍🏻 Second-Daily current affairs helped to build your further understanding of the events related to your examination, Apart from knowledge it build the personality of an individual which brings in confidence to face any examination.
- ✍🏻 Third-Practice previous year question papers and mock test available in the market to train your mind as per the requirement of the examination.

Thousand miles of journey starts with single step, We at Guru Deekshaa have taken this first step towards empowering you to prepare for civil for services. Now its your turn to start preparation and achieve your dream of becoming IAS/IPS.

CALL US FOR MORE DETAILS

76 76 74 98 77

JOIN OFFICIAL TELEGRAM FOR MATERIAL AND UPDATES

@GURU_DEEKSHAAIAS

FOLLOW OUR INSTAGRAM FOR DAILY UPDATES

GURUDEEKSHAA